

УДК 633.71:631.526.32

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ РОЗСАДИ ТЮТЮНУ СОРТІВ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ ПІКІРОВКИ

Сивак Я.П., аспірант

Сумський національний аграрний університет

Вирощування тютюну є складним агротехнічним процесом, що потребує дотримання відповідних технологічних прийомів на всіх етапах розвитку рослини. Одним із найважливіших етапів є формування якісної розсади, оскільки саме від її стану значною мірою залежить подальший ріст рослин, їх стійкість до несприятливих умов середовища та рівень урожайності. Вирощувалась розсада тютюну українських сортів Берлей 38, Берлей 46, Тернопільський перспективний, Тернопільський 14, Український новий.

Тютюн належить до теплолюбних культур родини пасльонових. Для нормального проростання насіння та розвитку молодих рослин необхідні відповідні температурні умови, достатнє освітлення та оптимальна вологість ґрунту. Насіння тютюну дуже дрібне, тому його висівають поверхневим способом без загортання у ґрунт або з дуже незначним присипанням. Для посіву зазвичай використовують легкі та поживні ґрунтові суміші, що складаються з перегною, торфу та піску [2]. Такий субстрат забезпечує добру аерацію, утримання вологи та доступ поживних речовин для молодих рослин.

Через дрібний розмір насіння та повільний початковий розвиток тютюн найчастіше вирощують розсадним способом, що дозволяє створити оптимальні умови для проростання насіння та формування молодих рослин. Такий спосіб вирощування передбачає висівання насіння у спеціально підготовлені розсадники, теплиці або парники з подальшим пересаджуванням сформованих рослин у відкритий ґрунт [1]. Одним із важливих технологічних прийомів у цьому процесі є пікірування. Пікіруванням називають пересаджування молодих сіянців із загущених посівів у більший об'єм ґрунту або на більшу відстань між рослинами [2]. Цей прийом широко застосовується у рослинництві, оскільки сприяє формуванню більш потужної кореневої системи та покращує умови росту рослин.

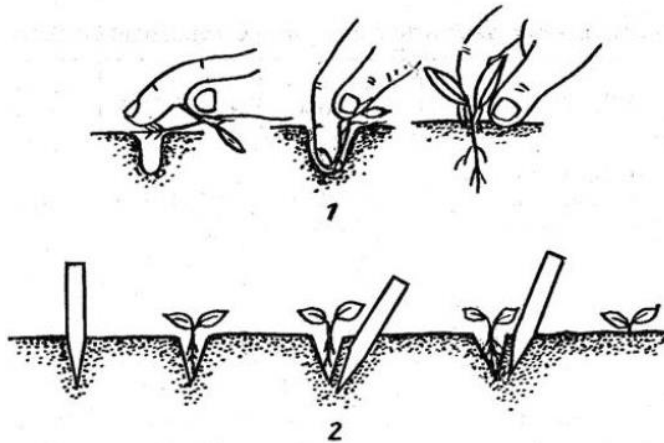
Пікірування розсади тютюну проводять у той період, коли рослини мають 2–3 справжні листки та вже достатньо зміцніли для пересаджування. На цьому етапі сіянці ще мають відносно невелику кореневу систему, тому пересадка переноситься ними досить легко. Основною метою пікірування є зменшення загущеності посівів, забезпечення кожній рослині достатньої площі живлення, а також стимулювання розвитку кореневої системи. Під час пересаджування відбувається часткове пошкодження головного кореня, що сприяє утворенню бічних коренів і формуванню більш розгалуженої кореневої

системи. У результаті рослина краще засвоює воду та поживні речовини з ґрунту, що позитивно впливає на її подальший ріст і розвиток.

Технологія пікірування передбачає кілька послідовних етапів. Спочатку у ґрунті готують невеликі лунки за допомогою спеціального інструмента – пікірувального кілочка або дерев'яної палички. Глибина лунки повинна відповідати довжині кореневої системи сіянця, щоб корінь розміщувався вертикально і не загинався. Далі сіянці обережно виймають із ґрунту разом із невеликою грудкою землі [5]. Це роблять дуже обережно, щоб не пошкодити нижнє стебло та корінь молодої рослини.

Після цього рослину поміщають у підготовлену лунку і обережно притискають ґрунт навколо кореня. Важливо, щоб коренева система була повністю заглиблена у ґрунт, а точка росту залишалася над поверхнею. Завершальним етапом є ущільнення ґрунту біля рослини та легкий полив, який сприяє кращому контакту коренів із ґрунтом і швидшому приживленню рослини.

Технологію проведення пікірування схематично зображено на рисунку 1. На першому етапі показано процес обережного вилучення сіянця з ґрунту та підготовку лунки для пересаджування. На другому етапі демонструється правильне розміщення рослини у ґрунті за допомогою пікірувального кілочка. Інструмент використовують для створення лунки та притискання ґрунту біля кореня рослини, що забезпечує її надійне закріплення у субстраті. Така технологія дозволяє зберегти кореневу систему, запобігти її пошкодженню та забезпечити оптимальні умови для подальшого росту сіянця.

Рис. 1. Технологія пікірування розсади

Після висіву насіння ґрунт обережно зволожують методом обприскування, щоб не допустити вимивання або заглиблення насіння. За оптимальних умов перші сходи з'являються через 7–10 днів. На початковому етапі розвитку сіянці ростуть досить повільно та мають слабку кореневу систему, тому важливо забезпечити сприятливі умови для їх розвитку, зокрема підтримувати стабільний температурний режим, достатнє освітлення та регулярний, але помірний полив [4].

У міру росту сіянців посіви можуть ставати надто загущеними, що негативно впливає на розвиток рослин. У таких умовах вони починають

конкурувати між собою за світло, воду та поживні речовини, що призводить до їх витягування та ослаблення. Саме тому застосування пікірування є важливим агротехнічним прийомом, який дозволяє створити оптимальні умови для подальшого росту та розвитку розсади.

Однією з важливих особливостей пікірування є стимулювання розвитку кореневої системи. Під час пересаджування центральний корінь рослини може частково пошкоджуватися, що сприяє утворенню додаткових бічних коренів. У результаті формується більш розгалужена коренева система, яка здатна ефективніше засвоювати вологу та поживні речовини з ґрунту [3]. Це позитивно впливає на загальний розвиток рослини, підвищує її стійкість до несприятливих умов навколишнього середовища та сприяє формуванню більш міцної і життєздатної розсади.

Ще однією перевагою пікірування є можливість відбору найбільш сильних та здорових рослин. Під час пересаджування агроном або городник може видалити слабкі, пошкоджені або хворі сіянці. Завдяки цьому у розсаднику залишаються лише життєздатні рослини, які мають кращі перспективи подальшого росту та розвитку. Крім того, такий відбір сприяє формуванню однорідних за розвитком рослин, що полегшує подальший догляд за ними та забезпечує більш рівномірний розвиток культури після висаджування у відкритий ґрунт.

Рис. 2. Зовнішній вигляд рослин

Після проведення пікірування рослини потребують особливо ретельного догляду. У перші дні після пересаджування вони можуть зазнавати стресу, тому важливо підтримувати оптимальну вологість ґрунту та захищати рослини

від прямого сонячного проміння. У цей період полив здійснюють обережно, щоб не пошкодити кореневу систему та не спричинити загнивання рослин [2].

Через кілька днів після пікірування, коли рослини приживуться, поступово відновлюють звичайний режим догляду. Він включає регулярний полив, провітрювання теплиці або парника, а також розпушування ґрунту для покращення аерації. За необхідності проводять підживлення рослин мінеральними або органічними добривами, що сприяє активному росту та формуванню міцних стебел і листків.

Через 10 днів після проведення пікіровки був проведений моніторинг приживання пікірованих рослин були отримані такі результати приживання:

Берлей 46 – 99,7 %

Берлей 38 – 99,7 %

Тернопільський перспективний - 99,7 %

Тернопільський 14 – 99,4 %

Український новий - 98,5%

Таким чином, вирощування розсади тютюну із застосуванням методу пікірування є важливим елементом сучасної технології вирощування цієї культури. Пікірування сприяє формуванню більш розвиненої кореневої системи, покращує умови живлення рослин і дозволяє отримати більш міцну та життєздатну розсаду. Завдяки цьому рослини краще приживаються після висаджування у відкритий ґрунт, швидше розвиваються та формують вищу врожайність. Отже, правильне застосування цього агротехнічного прийому є важливою умовою отримання якісної тютюнової продукції.

Список використаних джерел

1. Бялковська Г.Д., Пашенко В.І. Нові елементи технології вирощування і захисту тютюну від шкідливих організмів та її економічне обґрунтування. Інноваційна економіка. 2019. С. 104-110.
2. Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво: Підручник. Київ: Аграрна освіта, 2001. 591 с.
3. Мазур В.А., Поліщук І.С., Телекало Н.В., Мордванюк М.О. Навчальний посібник з дисципліни «Рослинництво» для студентів галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 201 «Агрономія» першого бакалаврського рівня. Вінниця: Видавництво ТОВ «Друк», 2020. 352 с.
4. Сучасна технологія вирощування тютюну. Українська агропромислова група. URL: <https://uapg.ua/blog/suchasna-tehnologiya-viroshhuvannya-tjutjunu/> (дата звернення: 15.03.2026).
5. Шевчук Н.В. Розсадництво. Практикум. Київ: ЦП Компринт, 2019. 130 с.